

NAUJIENOS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest
Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian
In The United States

VOL. LXIII

Price 20 c.

Chicago, Ill. — Saturday, January 7, 1978

5

SV. STEPONO KARŪNA ATIDAVĖ VENGGRAMS

VLIKO REZOLIUCIJOS

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto Seimas, susirinkęs St. Petersburg, Floridoje, 1977 gruodžio 3-4 dienomis priėmė šiuos nutarimus:

1. Lietuvos valstyvės atstatymo 60 metų sukakties išvakarėse, iškeliant Lietuvos valstybingumą, tenka pabrėžti, kad lietuvių rezistencijos okupuotoje tėvynėje tikslai sutampa su VLIKo tikslais, nustatytais jau 1943 metais.

Pavergtųjų lietuvių žingsnius ir žygius tenai apsprendžia sąlygos: ilga patirtis ir nepalaužtų patriotų išmintis. Okupuotos Lietuvos išlaisvinimui mes galime ir privalome paveikliau padėti, dirbdami įvairiais imanomis būdais įvairiuose priemonių forumuose.

2. Bendras ir aukščiausias visų lietuvių tikslas okupuotoje tėvynėje, tremtyje bei laisvajame pasaulyje buvo ir tebėra tas pats: pastovus, bekompromisinis siekimas atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Lietuvos gyventojai, remdamiesi esminių žmogaus teisių pagrindu, turi atgauti sąlygas savo laisva demokratiskai tvarkyti savo krašto bei tautos dabartį ir ateitį.

3. Atsižvelgiant į vis gausėjančius lietuvių tautos gyvųjų sluoksnių pagėdavimus gauti talkos iš laisvojo pasaulio lietuvių politinių ir intelektualinių pajėgų, Seimas rekomenduoja VLIKo Tarybai ir Valdybai sudaryti iš kvalifikuotų asmenų specialią komisiją, išsamesnei programai paruošti, įtraukiant į šį darbą jaunesniąją kartą. Šis darbas ryškintų politinius nusistatymus ir natūralią diferenciaciją, tuo būdu gilindamas demokratijos šaknis lietuvių visuomenėje.

4. Aktyvaizdas Lietuvos kultūrinio gyvenimo sovietinimas, rusifikacija ir visose srityse sunkėjanti priešpauža reikalauja suaktyvinti talką pasipriešinimui. Intelektualinis kūrybinis inšas lietuvių kultūrai yra būtinas tautinei išvysčiai dvasiai kelti ir stipriai paremti tautai nelaisvėje. Tuo pačiu vengtiną bolševikų propagandos piešiamo netikro Lietuvos gyvenimo paveikslą.

5. Mūsų tikslui pasiekti yra būtina bendradarbiauti su rusiškąjo bolševizmo pajungtomis ir išlaisvinimo siekiančiomis tautomis, ypač su mūsų kaimyninių latvių ir estų tautomis.

KALENDORIUS

Sausio 7: Pėga, Raimundas, Rudvilė, Vėdrė, Gerstutis, Rutėnas.

Sausio 8: Gudulė, Apolinaras, Aleksas, Nemira, Gudalis, Vėlotas.

Sausio 9: 7:16, Ieškiai 4:35

TRUMPAI IS VISUR

— Maskvinis internacionalas priėmė Tito su visomis jo klaidomis ir nukrypimais, bet paskutinėmis dienomis 85 metų Jugoslavijos maršalas prašė krašto gyventojus padėti jam sustiprinti krašto karo jėgas.

— Paskutiniiais keturiais metais Čekoslovakijos piliečių skaičius padidėjo 100.000.

— Šnipai Vokietijos generaliniame štabe sukrėtė šiaurės Atlanto valstybių karo vadus. Jis nemanė, kad rusai taip lengvai prieis prie slaptybių nutarimų.

— Vokietijoje ir Japonijoje pakilo dolerio vertė, kai Carteris pakėlė rezervų valdytoją.

— Čekų komunistai nepajėgia parduoti visų pagamintų baldų, tai nutarė melbiuoti visus Pragos didesnius butus.

— Mirusio dainininko Bing Crosby žmona Cathy vėl rengiasi grįžti į vaidybą.

— Saudi Arabijos karalius pareiškė, kad Jordanijos žemės privalo būti grąžintos jordaniečiams.

— Kinijos vyriausybė leis didesniams kiniečiams skaičiui išvažiuoti užsienin.

— Sen. Baker tvirtina, kad tuo tarpu nėra jokios vilties patvirtinti dabartinę Panamos kanalą sutartį. Joje privalo būti padarytos kelios pakaitos.

— Gen. Pinochet pasigyrė, kad laimėjo rinkimus, krašto gyventojai pritaria jo politikai.

— Londone nepažįstami asmenys užmušė Palestinos išlaisvinimo organizacijos atstovą Said Hamani. Žudikai pabėgo.

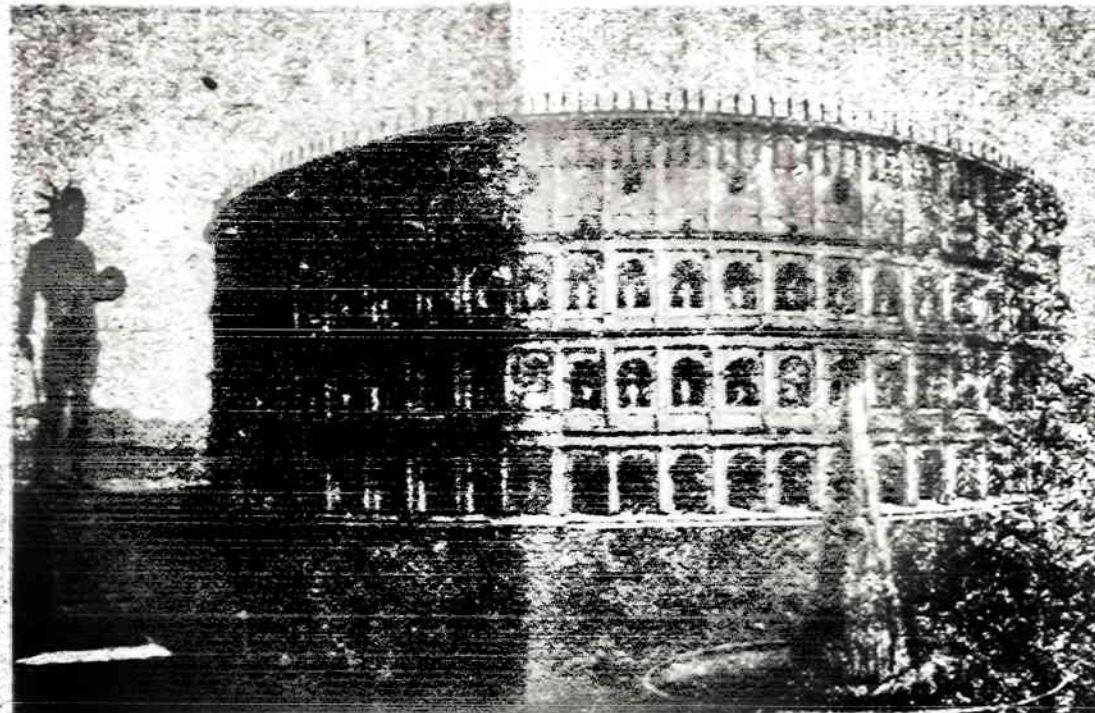
— Rusai šiandien kepa duoną tais pačiais būdais, kaip jie kepė prieš šimtą metų. Revoliucija dar nepajėgia pasigiminti pečiaus kepti duona. Dažniausiai rusai valgo žalią arba apyžalę duoną. Valdžia apskaičiuoja, kad žmonės žaliuos duonos mažiau suvalgo.

— Bylą pralaimėjusieji panterų advokatai prašo teismą paskirti naują teisėją visai bylai pernagrinėti. Dabartinis sprendimas advokatai nepatenkinti, jie negauna užmokėčio.

— Specialistai nustatė, kad kaulų maži gabaliukai, likę mėsos jos paruošimo metu, nesudaro jokio pavojaus sveikatai. Kaulėliai pareina virškinimo sistemoje, jai nepakenkė.

— Washingtono policijos viršininkas bus negras

WASHINGTON. — Policijos viršininkas Maurice J. Cullinane paskelbdamas naują viršininkų paskyrė ligšiolinį viršininko asistentą negrą Burtell M. Jeffersoną. Tai pirmas Washingtono istorijoje.

Imperatoriaus Flavijaus Vespasianio suplanuotas ir Romos architektų pastatytas Koližejus teatras. Tikslai po 80 metų statybos darba baigė imperatoriaus sūnus. Italai ir užsieniečiai lanko Koližejų ir stebisi stipria jo statyba. Kartais tenka plyšius cemento aplipdyti.

AMERIKOS KARO LĖKTUVAS NUNEŠĖ KOLONIJAS SINAJAUS PUSIASALYJE

Izraelis labai nepatenkintas prezidento Carterio ir prezidento Sadato pareiškimais

WASHINGTON, D. C. — Prezidento Carterio ir valstybės sekretoriaus nėra Washington, bet atsakinga valstybės departamentu pareigūnai pareiškė savo nepasitenkinimą planuojamam Izraelio kolonijoms Sinajaus pusiasalyje. Princiipe Izraelis sutiko atšaukti visas karo jėgas iš Sinajaus, bet derybų metu paaiškėjo, kad Izraelis nori pasilikti kelias izraelitų kolonijas keliose pusiasalio vietose. Egiptiečiai griežtai pasipriešino tokiems planams. Egiptiečiai nori, kad visi izraelitai išvyktų kartu su Izraelio kariuomene.

Egipto generalai nevyks į Jeruzalę

Darbiečiai kaltina Begino vyriausybę

Darbo partijos vadai labai griežtai kritikuoja premjero Begin vyriausybę dėl Egiptui padarytų nuolatinių. Darbiečiams pavyko nuteikti krašto gyventojus prieš Begin vyriausybę ir pataria jam nedaryti tokių pačių nuolatinių Samarijoje. Šiuo reikalu jau pasisakė visa eilė karių, kurie praeito karo metu dalyvavo kovose, vadovavo tankų grupėms. Už kolonijų steigimą pasisakė tankų gen. Ariel Sharon ir visi jo divizijos karininkai.

Kaip auga ledo kainas?

BARROW, Aliaska. — Barrow yra 3.000 gyventojų miestukas pačiame šiaurėsamerikiečių Aliaskos prie ledinotojo Arktikos okeano. Čia galima, su vaizduotės pagalba, miniatiūroje stebėti ledų gėdynės prasidėjimą.

Taika kelia baimę izraelitams

TELAVIVAS. — Izraelis. — Premjero Begino nutarimas atšaukti visas karo jėgas iš Sinajaus pusiasalio kelia baimę Izraelio gyventojų tarpe. Izraelitai mano, kad egiptiečiai, atgavę prarastą žemę, atsigrębs, apsiginkluos ir galės vėl pradėti pasienio puolimus ir užimti visą Izraelį. Izraelio vyriausybė labai nepatinka prezidento Carterio susitarimas su Egipto prezidentu Sadatu apie Jordanijos žemių likimą. Sadatas įsivaizduoja, kad Jordanijos žemės privalo būti grąžintos Jordanijai, kaip Egipto plotai privalo būti grąžinti Egiptui. Premjeras ir karo vadai sugalvoja palikti Izraelio kolonijas Sinajaus pusiasalyje, bet egiptiečiai griežtai pasipriešino tokioms kolonijoms pasipriešino.

Už negimusio šaudymą baudžiama

CHICAGO. — Kriminal. Teismo teisėjas Eugene Pinchem nu teisė nuo 2 iki 6 metų kalėjimo Larry Bowie, 26 metų amžiaus plėšiką, vieną iš gausių keturių, kurie 1976 metų gegužės mėnesį dalyvavo nešios moteriškes Denise Ruffin, 21, apipėsimė, kurio metu Bowie peršovė Miss Ruffin per vidurius, sužeisdamas jos dar negimusį kūdikį, pavadinimą Kevin.

Kevin motinos viduriuose jau 9 mėnesių amžiaus, buvo 38 kilobro kulkos sužeistas per kepenas, žarnas, inkstus, diafragmą ir dešinę ranką. Palyginti ir įsivaizduoti sužeidimo sunkumą suaugusiam žmogui tokia kulkos turėtų būti bešalo kamuoluko didumo. Kevin gimė Caesario operacijos metu. Šiandien 19 mėnesių amžiaus sveikas drūtas. Apie jo motiną pranešė nieko nepasakytą.

Iškelta byla specialiai prieš Bowie teisėjas išmetė be jokių komentarų. Valst. Gynėjo asistentas Howard Schaffner paaiškinimų septyniuose valstijose yra teismo nubausti kaip žmogžudžiai tokiais atvejais, kuomet kūdikis buvo sužeistas motinos ysciuje, gimė gyvas ir mirė.

Illinojuje gemalai net gyvi gimė nėra gimami tu pačių kriminalo įstatymų, kuriais ginama visa kita.

Žemės drebėjimas Gruzijos respublikoje

MASKVA. — Sovietų spauda ketvirtadienį pranešė apie nepaprastai smarkų žemės drebėjimą Gruzijoje (rusų sovietų pajungtoje Georgijoje) netoli nuo Tbilisio miesto. Drebėjimas dviem kaimams pridarė rimtų nuostolių konstrukcijose, bet žmonių tarpe nuostolių nebuvo. Krasnaja Zvezda rašo kad drebėjimo smarkumas buvo tarp 4 ir 5 (pagal Richterio lentelę, smarkus net gruziniams kurie apsiprę su dažniais drebėjimais Kaukazo kalnuose.

— Rosalyn Carter, pareiškė Indijos moterims, kad netolimoje ateityje moteris gali būti išrinkta Amerikos prezidentė. Čia moteris turi didelę galią.

AMERIKOS KARO LĖKTUVAS NUNEŠĖ VERTINGĄ KARŪNĄ I BUDAPEŠTĄ

Dvidešimt penkių vengrų delegacija buvo brangenybių įteikimo liudininkais

BUDAPEŠTAS, Vengrija. — Amerikos karo lėktuvas praėjusį penktadienį nunešė į Budapeštą vengrams labai brangią šv. Stepono karūną ir įteikė dabartinės valdžios atstovams. Antrojo karo metu vengrų karininkai susižinojo su Amerikos karo valdybe ir perdavė jiems saugoti deimantais išsagstytą šv. Stepono, pirmojo vengrų karaliaus, karūną.

Ieško palestiniečio Hamami žudiko

LONDONAS, Anglija. — Vietos policija atidžiai ieško Said Hamami žudiko. Liudininkai tvirtina, kad j Hamami kambarį įėjo nedidelis arabiškos išvaizdos žmogus, paleido keletą šūvių, užmušdamas jį vietoje, o vėliau liudininkai matė kitus vyrus, bėgančius iš to pato Vietnamo, kad Palestinos laisvės organizacijos atstovų galėjo nužudyti žydai, bet kiti mano, kad tai gali būti pats palestiniečių darbas. Hamami paskirtas šioms pareigoms tik prieš porą savaičių. Jis nebuvo priešingas Izraelio—Egipto separatinei taktikai, dauguma palestiniečių yra priešingi tokiai sutarčiai. Reikia neužmiršti, kad prieš keturias dienas tame pačiame Londone buvo nužudytas du Sirijos diplomatai. Tai gali būti nužudytųjų kerslas.

Japonai turi prisidėti prie augau

TOKIO, Japonija. — Atvykusi amerikiečių grupė pasiūlė japonams prisidėti prie Japonijos ir kitų laisvojo pasaulio valstybių apsaugos. Dabartinio metu japonai kreipia visą dėmesį į pramonę ir užsienio prekybą. Japonų jena gerai stovi, o prekybos smarkiai reikia kalamojams. Iki šio metu japonams buvo uždrausta ginkluoties. Dabar amerikiečiai mano, kad japonai galėtų prisidėti prie laisvojo pasaulio tautų gynimo. Jie turi pakankamai žmonių ir gali pasigiminti reikalingų ginklų.

Kubiečiai gali padėti giminėms

WASHINGTON, D. C. — Amerikos vyriausybė nutarė leisti kubiečiams ir Vietnamo tremtiniams, gyvenantiems Amerikoje, pasikviesti į aerodromą 500 vengrų, kad būtų liudininkais, kai amerikiečiai atidavė brangią šv. Stepono karūną. Baigus perdavimo ceremonijas, visa didžioji dėžė buvo nuvežta į vengrų parlamentą. Rytoj kubiečius ir Vietnamo tremtiniais, gyvenantiems Amerikoje, pasakytos kalbos ir nutarimų, kur tą karūną padėti. Se. A. V., pasiūsti pinigų tėvynėje likusiems ir vargan patekusiems savo giminiams. Amerikoje yra didokas skaičius kubiečių ir vietnamiečių. Dauguma jų dirba dirbtuvėse arba turi savo biznį. Jie turi pinigų, bet iki šio momento negalėjo padėti vargan patekusiems kubiečiams ir vietnamiečiams.

Karūna buvo gerai įrasta, kad pakeliuie nieko neatstiktų. Ji buvo karių saugojama, kol Amerikos ir Vengrijos karių akivaizdoje ji buvo įteikta dabartinės vengrų valdžios atstovams. Valstybės sekretorius Cyrus R. Vance, dalyvavęs prezidento Jimmy Carterio pasitarimuose su šiaurės Atlanto valstybių sąjunga apie Europos reikalus, atsisakė nuo prezidento delegacijos ir išskrido į Vengriją. Prezidentas rengiasi baigti pasitarimus ir penktadienio vakarą grįžti į Ameriką.

Dėl šv. Stepono karūnos Amerikoje kilo gana didelė kontroversija. Kilo nesutarimai net pačių vengrų tarpe. Vieni vengrai norėjo karūną grąžinti dabartinėi vyriausybei, o antrieji patarė dar palaukti, kol Vengrijos gyventojai galės laisvai išrinkti savo demokratinę vyriausybę. Teisėjas White norėjo sustabdyti visą grąžinimo procesą, kol klausimas bus išaiškintas, bet jis patyrė, kad jau padarytas susitarimas su dabartine Vengrijos vyriausybe ir Valstybės Departamentas yra pasruošęs karūną vengrams grąžinti.

Prezidentas Carteris visai kitaip samprotauja. Jis yra informuotas apie visą šios karūnos įteikimą amerikiečiams Antrojo Karo eigą, bet jis taip pat žino, kad brangios karūnos saugojimas valstyvei brangiai kainuotų. Reikia mokėti už saugojimą, reikia mokėti ir apdrudą. Už saugojimą niekas nieko nemokėjo ir ateityje nemokės. Jeigu Amerikos vengrai būtų vienintys, tai prezidentas gal nebūtų leides karūnos atiduoti, bet kai įsitikino, kad patys vengrai nėra vienodos nuomonės, tai įsakė Valstybės Sekretoriui pradėti pasitarimus karūnai atiduoti.

Kartu su karūna tame pačiame lėktuve į Budapeštą išskrido 25 Amerikos vengrų organizacijų vėliavai. Dabartinė Vengrijos vyriausybė pasikvietė į aerodromą 500 vengrų, kad būtų liudininkais, kai amerikiečiai atidavė brangią šv. Stepono karūną. Baigus perdavimo ceremonijas, visa didžioji dėžė buvo nuvežta į vengrų parlamentą. Rytoj kubiečius ir Vietnamo tremtiniais, gyvenantiems Amerikoje, pasakytos kalbos ir nutarimų, kur tą karūną padėti. Se. A. V., pasiūsti pinigų tėvynėje likusiems ir vargan patekusiems savo giminiams. Amerikoje yra didokas skaičius kubiečių ir vietnamiečių. Dauguma jų dirba dirbtuvėse arba turi savo biznį. Jie turi pinigų, bet iki šio momento negalėjo padėti vargan patekusiems kubiečiams ir vietnamiečiams.

— Meksikos senosios smarkios augimas aukštai, finansinė bėda, daugelis pasitraukė.

ZVILGSNIS Į PRAEITĮ

Iš 1919 m. "Naujienu" komplekto

Rašo A. Mg.

(Tęsinys)

O štai ką žadėjo toji bendrovė pasiųsti už 200 dol. Tai buvo siuntinys Nr. 8 ir atrodo, kad tokio siuntinio gavėjas turėjo atvažiuoti į pastą su nemažu vežimu jo pasiūmą. Bet reikia atsiminti, kad 200 dol. anais laikais taip pat buvo dideli pinigai ir juos fabrike ar panašiam versle uždarbi reikėdavo ilgo laiko, kai valandinis mokėstis už darbuotojui mokėdavo kur buvo 20-30 centų, nors, žinoma, beveik visur buvo dirbama 10 val., ar net ilgiau. Taigi, siuntinys Nr. 8 būdavo sudarytas iš:

72 svarų lašinių, 100 svarų taukų, 25 sv. ryžių, 18 sv. kondensuoto pieno, 25 sv. cukraus, 18 sv. jautienos, 24 gabalių mėsos, 5 sv. kavos, 2 sv. arbatos, 4 tuzinių spūlių siūlų, pusės tuzino pokelių adatų, 1 sv. maišytų pipirų, 10 sv. fasolių (pupelių) ir 10 matų vilnonių siūlų.

Žinoma, negalima žinoti, kiek Amerikos lietuviai tuomet tokių visokių siuntinių pasiuntė, bet greičiausia jų skaičius nesiekė daug tūkstančių, nes gimėnės iš Lietuvos pradėjo rašyti, kad jie su maistu šiaip taip verčiasi, badauti netenka ir prašė gimines siųsti jiems drabužių, avalinės ir panašius dalykus, kurių tuomet Lietuvoje taip pat buvo labai didelis trūkumas. Kadangi tuomet buvo galima laisvai siųsti ir padėvėtus drabužius bei avalinę ir už juos nereikėjo mokėti mūlto, kurį dabar neįmanoma kaskada išskirti, o už juos mokėti, tai Amerikos lietuviai ir perėjo prie tokių siuntinių.

Tačiau ne vien tik tokiais siuntiniais Amerikos lietuviai būdavo bei avalinę ir už juos nereikėjo mokėti mūlto, kurį dabar neįmanoma kaskada išskirti, o už juos mokėti, tai Amerikos lietuviai ir perėjo prie tokių siuntinių.

jo arti 115.000 dol. kapitalo. Bendrovės centras buvo New Yorko mieste ir jos vadovybė sudarė plačią žinomą Amerikos lietuviai: R. Karuza — pirmninkas, M. W. Rush — izd., V. K. Račkauskas (Karolis Vairas, literatas ir vertėjas) — sekr. ir kun. N. J. Petkus — vicepirim. O tos b-vės direktoriai buvo: dr. A. Bacevičius, kun. P. Gudaitis, K. Kasaitis, J. O. Širvydas ir A. B. Strimaitis.

Vėliau Amerikoje įsisteigė dar kelios panašios tikslų siekusios lietuvių bendrovės, tačiau beveik visoms joms gana sunkiai sekėsi, kai tik tekdavo susidurti su tuometinėmis Lietuvos gyvenimo sąlygomis, kuriose dar nebuvo galima pritaikyti amerikietiško prekybos ar pramonės metodų. Tačiau pora Amerikos lietuvių įsteigė bendrovių Lietuvoje išlaikė ir vėliau metais iš metų vis labiau stiprėjo: tai Amerikos Lietuvių Bendrovė, prekiausi Lietuvoje automobiliais ir Amerikos lietuvių kelių buvusių, kaip čia sakoma, kriaučių įsteigtoji vadinamoji "Drobes" audinių bendrovė, kurios centras ir fabrikas buvo Kauno Šančiuose. Jos audyklose dirbo keli šimtai darbininkų, o krautuvių tinklas plėtėsi daugelyje Lietuvos miestų.

Šiaip gi tuometinė Amerikos lietuvių visuomeninė, politinė ir kultūrinė gyvenimas buvo labai gyvas. Vyravo, žinoma, bar neįmoniška aiškiai išskirti, o už juos mokėti, tai Amerikos lietuviai ir perėjo prie tokių siuntinių.

Tačiau ne vien tik tokiais siuntiniais Amerikos lietuviai būdavo bei avalinę ir už juos nereikėjo mokėti mūlto, kurį dabar neįmanoma kaskada išskirti, o už juos mokėti, tai Amerikos lietuviai ir perėjo prie tokių siuntinių.

teatro spektaklių ir chorų koncertų, anuomet buvo daugiau negu dabar. Tik jau tos jų vaidintos dramos ar pjesės skamba kiek keistokai, kaip, pav., "Dvi pusės galvos", "Žydus stalinėj", "Kalvio dukterė", "Pabaiša svieto" ir pan.

Tarpusavis lietuviškų ideologinių srovių ir visuotinių grupių susijungimas nebuvo draugiškas, bet gana įtemptas ir erzelus. Spaudoj buvo daug daugiau pikty, kartais net necenzūriškais žodžiais apsišaudymų negu dabar. Pasitaikydavo tiesiog kriminalinių ekscesų. Pav., 1919 m. gegužės 31 d. Čikagos lietuvių laisvamanių surengė vienoje lietuviškoje Town of Lake svetainėje paskaitą. Prelegentu jie pasikvietė tuometinį, gal būt, patį geriausią Amerikos lietuvių kalbėtoją advokatą Fortunatą J. Bagocių iš Bostono. Bebaigiant jam savo paskaitą, staiga salėje užgeso šviesos, prelegentas tamsioj kažkokia geležine stanga buvo taip pritrenktas, kad kelias dienas sirgo. Nukentėjo ir keletas kitų paskaitos klausytojų.

Anais laikais ir pačių lietuvių kolonijų, šiame krašte, atrodė, buvo žymiai daugiau negu dabar ir visose jose buvo gana gyvas lietuvių judėjimas, veikė nemaža organizacijų. Nebekalbant apie Rytinio Amerikos pakraščio lietuvių, ypač daugybę Pensilvanijos kolonijų, o taip pat ir Naujosios Anglijos bei New Yorko, Ohio ir New Jersey lietuvių, dar daug kitų lietuvių kolonijų buvo Vidurio ir net Vakarų valstijose. Pav., gana gausios ir veiklios lietuvių kolonijos (arba nausedijos, kaip retkarčiais tuomet jos kai kur buvo vadinamos) buvo Cedar Rapids mieste, Iowa valstijoje, Moline, Ill., ir net Tacoma, Washington. Dabar tuose miestuose gal bėra likę tik vienas kitas lietuvis. Taip pat anais laikais ir lietuvių fermerių arba ūkininkų buvo žymiai daugiau negu dabar. Jie spietėsi daugiasiai Michigano, Indianos, Illinois, Ohio, Pensilvanijos ir Naujosios Anglijos valstijose.

Kai kurie anų laikų lietuviai užpenuerudavo "Naujienas" savo giminėms į Lietuvą. Jų metinė prenumerata tuomet siuntinimi į Lietuvą kaštavo tik 7 dolerius.

(Pabaiga)

REMKIME EDVARDĄ PRANINSKĄ

Edvardas Praninskas

Lemonto Lietuvių Bendruomenė paskutiniojo laiku sparčiai didėja ir josios įnašas į šios apylinkės lietuvių kultūrinį gyvenimą darosi taip pat vis labiau pastebimas. Žinoma, josios aktyvumas, kaip ir kitur, Lietuvių Bendruomenėse daugiausia bazuojasi savųjų tarpe, kartais užmirštant, kokiame krašte mes gyvename ir kokie politiniai įpareigojimai rima mus su šiuo kraštu: kokias politines pozicijas esame jau laimėję ir kokias politines pozicijas šio krašto tautybių mišinys mes privalėtume turėti. Mes didžiuojamės savo lituanistinėmis mokyklomis, dainų ir šokių festivaliais, choralais, ansambliais, opera ir pan., tuo tarpu kartais lengvabūdiškai įvertiname Amerikos politinio gyvenimo įvykius, neįsijungdami aktyviai į jų įvykių raidos vysisimą.

Taigi, kad ir būdami savo įvairiais pasirodymais pranašesni už kitas tautybes, esame dažnai numstami į šalį, menkai įvertinama ir Amerikos politiniame gyvenime daromės nereikšmingi.

Kaip žinoma, Amerikos politinė arena bazuojasi dviem didžiosiomis partijomis. Čia ir prasideda įvairių tautybių varžybos dėl svarbesnių užimtinių pozicijų. Partijų struktūros pagrindu yra vietiniai comitėnai su savo precinct kapitonalais. Jie turi visą laiką tiesioginį kontaktą su vietiniais gyventojais ir turi viliojančių priemonių paveikti vietos gyventojų nusistatymą vienos ar kitos politinės partijos naudai. Jie skirsto vietinio pobūdžio tarnybas ir jų rekomendacijos yra labai reikšmingos ieškant valdyskų darbų. Jų įtaka yra taip pat labai gerai žinoma taksų gincų sprendime.

Šias bendras pastabas rašau, turedamas dėmesyje, kad Lemonto Lietuvių Bendruomenė šiuo metu turi gerą progą tam

svarbiam postui išrinkti lietuvių Edvardą Praninską. Jį remia demokratų partija, Lemonto miestelio vadovybė ir kaimynai. Partijos sąrašė jis išiskiria visa eile iš kitų tautybių rinkiminių sąrašė yra įžymiai aukščiau visos eilės kitų tautybių kandidatų.

Jeigu mes lietuvių, gyvenančių Lemonte ir jo apylinkėse pirminiuose rinkimuose paremsime Praninską, tai jo laimėjimas gali būti užtikrintas, nes partijai rūpi balsus pajėgiantieji gauti kandidatai.

Edvardas Praninskas yra nuosaukis antros kartos lietuvis, sulaukęs 35 m. amžiaus, vedęs Mildą Juodvalkytę. Jiedu augina 3 vaikus. Jie gyvena Lemonte, 434 Keptown Drive. Jis priklauso kelioms klubams ir jau kuris laikas dirba Edison Co. Bakalauro diploma gavo Illinois Technikos Institute, priklauso kelioms lietuviškos organizacijoms ir yra Lemonto Bendruomenės narys.

Jau yra suorganizuotas komitetas Praninskui remti, jo būstinė yra Lemonte 645 4th St. Be to, jo kandidatūra remia ir kitų tautybių piliečiai Lemonte. Jį remia lenkai, kurių čia tuo tarpu yra daugiausia. Didieji Amerikos politikai savo karjerą pradėjo nuo pirmos pakopos, nuo precincto kapitono pareigų, kaip tai padarė sen. Frank Savickas. Duokime progos ir jaunam E. Praninskui būti naudingą savo apylinkėse lietuviams. Šioje politinėje kovoje mes negalime būti pasyviūs, nes tai bus skaitoma mūsų nenaudai. Man atlyt, kad pirminių rinkimų metu turime visi pasirodyti, kad Praninskas gautų daugiausia balsų. Pasiruoškime šiam darbui iš anksto.

Dr. Juozas Briedis

LIETUVOS PAVERGIMO DOKUMENTAI

Surinko ir redagavo teisininkas Jonas Talalas

(Tęsinys)

Kas daryti, jei Vokietijos vyriausybė neleis mums gyventi savo žemėje? Kodėl abejoja mus priimti? Juk mūsų (tegu ir ne visų) yra pasai, vieni vizuoti, kiti ne vizuoti, Kaune Vokios pasiuntinybėje... Truputį keista! Jei grįžtume Lietuvon, tai Maskvos valdovai, kurie dabar ten šeiminkauja, tikrai mūsų, kaip pabėgėlių, nepasi-gailėtų. Sunku būtų gauti mums leidimus ir kurin neutralian kraštan patekti. Tokių ir kitokių minčių buvome varginami.

Pasikalbėjimai su įgal. ministru Škirpa ir su delegacija

Mandagusis karininkas pasiūlė mums kiek pamiegoti, kol ateis iš Berlyno atsakymas. Nuvedė mus su plk. Žukaičiu šokin tokin viešbutin (geresnis nėra Eitkunuo-se), kiek toliau nuo stoties. Mums parodytame kambaryje aš atsiguliau lovon, o pulk. Zukaitis ant kanapos. Nors labai norėjome miego, nes kelias naktis iš eilės nemiegojė, tačiau negalėjome užmigti, o tik vertėmes, kosėme prisirukę ir snaudėme. Rodos, niekuomet gyvenime nėra buvę tiek liūdna, kaip dabar. Šit mes pabėgėliai, palikę savo kraštą, taip sparčiai žengusį vis didesnėn gerovėn! Dabar jį apspito gruobonyš, gal žudys... Ir ką iš jo padarys? Ar grįšime kada ir kokį jį rasime? O ir mūsų pačių likimas baisi mįslė. Kuo versimės, kuo gyvensime?.. Dar blogiau gal tiems, kurie paliko. Išnaikins, išžudys mūsų priaugusią šviesuomenę, suvedžios, sugadins mūsų jaunimą. Taip kamuojamiems sunku užmigti.

Jau išaušus, rodos, apie 4 val. pasibėdė į duris karininkas ir pranešė, jog delegacija iš Kauno norinti matyti Prezidentą ir su juo kalbėti. Ar priimsi? Sutikau. Vadnasi, jos neišvengiau. Tik čia jau kita kalba, čia nebus taip, kaip buvo ant tilto. Pulk. Zukaitis pasakė, kad tegu delegacija palaukia. Dabar Prezidentas turi bent kiek pasilsėti. Truputį lukterėjus, gal už 15 minučių, vėl pranešė karininkas, jog iš Berlyno įgal. min. Škirpa noris kalbėtis su Prezidentu. Išlindęs iš lovos, apsimesęs apsiaustu, skubinu kitan kambarin ir telefoną. Min. Škirpa kalbėjo lietuviškai. Jis tikino mane grįžti Kaunan. Man paaiškinus, jog su min. Pirmininko ir Ministrų Tarybos žinia taip darau, kaip buvo sutarta.

Škirpa atsakė, jog teisės atžvilgiu mano ne viską tvarkojo palikta, jog, rodos, trūksta parašo po laikiniais dokumentais. Aš, esą nepasirašęs Min. Tarybos pasėdžio protokolo. Išsiaiškinome ir tą dalyką. Pridūriau: Jei tik rai būtų reikalinga man kur nors pasirašyti, kaip įstatymai reikalauja, tegu Kaunas atsiunčia tekstą, o aš jau žiniosiu, kur reikia ar nereikia pasirašyti. Min. pirmininkas raštu įgaliojau eiti prezidento pareigas, kaip Konstitucija reikalauja, taigi jis dabar mane Lietuvoje atstovauja. Vadnasi, visa tvarkoje. Ar kiti kita, aš su min. Škirpa, telefonu visai susipratome, — negaliu tvirtinti. Gal kai kur būsiu ir paklydęs, jo mintis perduodamas.

Pasikalbėjus pamaniau, ar nebus reikalingas mano parašas tiems trims Maskvos reikalavimams, su kuriais nesutikau? Tegū juos pasirašo tie, kurie sutiko, jei turi drąsos.

Apie 6 val. įspirašė mudviejų su plk. Zukaičiu viešbučio kambarin delegacija: min. Galvanauskas, gen. Tieslat-Kelpša ir juodu lydėjusius baro viršininkas Zemaitis. Pasisakė atvykę prašyti manęs, kad grįščiau Kaunan. Pradėjus man dėstyti argumentaciją, jog nieko negalėčiau padėti prieš Maskvos bolševikų antplūdį, įėjo kambarin mano sūnus, jau perėjęs, pasirodė, per tiltą, ir kreipėsi į mane, jog neverta esą kalbėti su žmonėmis, nenorėjusiais jo ir kitų (manųjų) išleisti per sieną. Iš Kybartų neleidė nė automobiliu, nė mūsų daiktų pervežti. Ir kai pagaliau buvę leista, tai visdėlio sulaukę automobilius ir iš sunkiasvorio išmetė ant tilto mūsų daiktus. Tik gerieji žmonės padėję juos surinkti ir atgabenti Eitkunuosna. Šauliai šiaip ir taip žeminę Prezidentą, o jų vadas plk. Saladzius šalia stovėdamas tylėjęs. Liūdna buvo klausytis tokio pasakojimo. Jokios pagarbos Prezidentui nebelikę Kybartuose! Tai jau bolševikai. Sustabdžiau sūnų, kad toliau nebesikarsčiuotų, ir vėl kalbėjau si su delegacija. Aiškinau jai, jog klysta tie, kurie tiki si, Maskvos valdovai skaitysiasi su Lietuvos Prezidentu. Delegacija mėgino mane tikinti, esą, mano sugrįžimas nuramintų visuomenę. Vieną kitą valandą, sakiau, gal nuramintų, bet netrukus ir įsitikintų, jog Prezidentas bejėgis prieš Maskvos smurtą. Bolševikai jį verste ver-Pasisakė atvykę prašyti manęs kad grįščiau Kaunan. Prasomybę ir daryti kitus žygius, priešingus mūsų Konstitucijai. Paklaustas, kaip dabar Kaune, p. Galvanauskas atsakė, jog gyvenimas ten esąs visai normalus. Jam pri-tarė ir gen. Kelpša. Aš pastebėjau, ar tikrai taip yra.

(Bus daigian)

VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI
GARSINKITĖS NAUJIEŖOSE

2 - NAUJIEŖOS, CHICAGO, ILL. - SATURDAY, JANUARY 9, 1939

JEI JUS NORITE SIŪSTI
SIUNTINI - DOVANĄ Į LIETUVĄ IR USSR DALIS
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI
ŽINOMOS FIRMOS

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNEŠPOSYTORG)

VYRIAUSIA ISTAIGA

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 — Tel.: 581-6590—581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrtyr yra krautuvis, joserasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairius audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Seštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI:

ALLENTOWN, PA.	126 Tilghman Street	435-1654
BALTIMORE 31, MD.	1828 Fleet Street	342-4240
BROOKLYN, N. Y. 11218	485 McDonald Avenue	633-0090
BUFFALO 12, N. Y.	701 Fillmore Avenue	895-0700
CHICAGO 22, Ill.	1241 No. Ashland Avenue	486-2818
CHICAGO, Ill. 60629	2608 West 69 Street	925-2787
CHICAGO, Ill. 60607	1855 West 47 Street	376-6755
CLEVELAND 13, Ohio	1028 Kenilworth Avenue	771-0696
DETROIT 12, Mich.	11001 Jos Campau Avenue	365-6780
HAMTRAMCK, Mich.	11339 Jos Campau Avenue	365-6740
HARTFORD 6, Conn.	122-124 Hillside Avenue	246-2348
LAKEWOOD, N. J. 08701	234 Second St.	363-0494
LOS ANGELES 4, Calif.	159 So. Vermont Avenue	385-6550
HERKIMER, N. Y. McKENNAN RD.		315-866-3939
MIAMI BEACH, Fla. 33139	1201-17 St.	305-673-8220
NEW YORK 3, N. Y.	78 Second Avenue	674-1540
NEW YORK 3, N. Y. 10014	324 E. 9 St.	475-7430
PHILADELPHIA 22, Pa.	623 W. Girard Avenue	769-4507
PHOENIX, Ariz. 85027	22047 N. Black Canyon Hwy	602-942-8770
RAHWAY, N. J.	47 East Willow Avenue	381-8800
SOUTH RIVER, N. J.	47 Whitehead Avenue	257-6320
SILVER SPRING, Md.	1002 Kennelwood Ave.	589-4464
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 Marcellus Street	475-9746
WOODHAVEN, Queens, N. Y. 11421	80-14 Jamaica Ave.	296-5250

J. Burkaus dvi naujos knygos "DU PASAULIAI" —

vienas gerųjų ir kitas blogųjų angelų ir žmonių pasauliai, 444 psl. Kaina \$6.50. "Terese Neumanaitė", II-ji dalis išleista 1978 m. pradžioje, kainą \$6.00 (I-ji dalis išparduota). Abi knygos yra labai įdomios, visiems lengvai suprantamos ir kiekvienam tikrai naudingos. Abi su persiuntimu US \$13.50, užsakant iš:
SODUVA, 800 RAMBLE ST., HOT SPRINGS, AR 71901, USA.

LIETUVOS AIDAI

Punkt. 9:30 - 10:00 v. v. - 1490 AM

Sesl. 8:00 - 10:00 v. v. - 106.3 FM

Veda K. BRAZDŽIONYTĖ

2646 W. 71st Street, Chicago, Illinois 60629

Telef. - 778-5374

III Mokslo ir kūrybos simpoziumas

(Komentaras)

(VENCLOVO kalbos tęsinys)

Nežiūrint didžiausių pastangų valdžios organams nepasisekė ir nepasiseks užtvindyti plaukiančių idėjų ir naujovių iš Vakarų, nes jos reikalingos pačios komunistinės sistemos išlaikymui. Čia slypi raktas vykstančio Lietuvoje proceso supratimui, kuris sąlygoja detentės politikos būtinumą ir jos nesamumą laisvų iki tam tikrų ribų toleravimą.

Prelegentas, perėjęs pasaulinės literatūros vertimų lietuvių kalbon aptarimą, pabrėžė jų gausą ir aukštą kokybę, palyginęs su Nepriklausomybės laikotarpiu. Tam susidėjo sekančios aplinkybės. Negalint rašytojui pasireikšti savo originalia kūryba, dėl dresčių stalinistiniame laikotarpyje cenzūros ir saugumo siautėjimų, rašytojas persimetė į vertimus, sutelkdamas savo visą kūrybinę pajėgumą ta kryptimi. Tokiu būdu lietuviška kūryba išvengė savo sužlugdymo ir atliko didelę rolę dvasiniai ir idėjiniai apginkluojant savo tautą.

Aptardamas vertimų eigą, Venclova suskirstė pokarinių metų keturis laikotarpius. Pradedant pačiu žiauriausiu Stalino periodu, kuriame tegalima buvo verst tik rusų komunistinius veikalus; pereinant Chruščiovo atolydžiu laikotarpi, kuriame buvo verčiami tiek Rytų, tiek Vakarų klasikų kūriniai ir baigiant Brežnevo periodu, kurį dar teko suskirstyti į du poskyrius — vieną iki čekoslovakijos sukilimo ir po jo sekusį sugriežėjimą.

Neteko iliustracijai pagauti ir užrašyti skobiu tempu prelegento patiekiamų davinų, bet čia svarbu atžymėti ne tiek vertimų skaičių, nes viena gera knyga atsveria dešimtį ar net šimtą blogų, bet jų idėjingumą ir dvasinį poveikį formuojant naujosios kartos sąmoningumą.

Pabaigoje Venclova pažymėjo, kad yra sudarytas vakariečių autorių juodasis sąrašas, kuriame draudžiamieji autoriai suskirstomi į aštuonias kategorijas. Pačion blogiausia kategorijon pateko disidentai ir emigrantai, kurių net vardu negalima minėti spaudoje, kai tuo tarpu leidžiama polemizuoti su konservatyvais ir net reakcionieriais.

Savo pranešimą baigė stipria optimistine gaida. Lietuvių tauta yra gyva ir kūrybinga, sugėbėjusi sunkiausiose sąlygose ištvirti ir išlaikyti savo gyvatinę gumą, už ką privalome būti dėkingi nežinomiems, bet gausiems tautos kultūrininkams. Griausmingi plovimai palydėjo Venclovos tartą žodį, nes

Magdalena B. Stankūnienė

Iš gėlių ciklo — aliejus 1974

jame išgirdo ne palaužtos ir paskendusios pesimizmo tautos dalies balsą, bet gyvos ir kūrybingos, uždegančios išsiviję naują tikėjimą į laisvės jėgą.

Matėme Jurašo ir Venclovos pranešimuose atstovaujamąs dvi priešingas Lietuvos idėines stovyklas, kurios be to yra pasireiškusios įvairiomis srovėmis. Viena — rezidencinė, kita — disidentinė; viena — nacionalistinė, kita — demokratinė; viena — konservatyvi, kita — progresyvi; viena — siekiančia atstatyti gyvenimą į senas vėžes, kita — orientuojasi į naujai sudarancią epochą.

Lygiai su tokiu pat politiniu ir idėjinu reikiu lietuvių tauta pergyveno cariniais laikais, siekiant išsilaivimo iš Maskvos pavergimo. Kaip anuomet, taip ir dabar lietuvių tauta nebuvo ir nėra vienyti savo siekimuose ir kovos metoduose.

Tai viena iš didžiųjų pamokų, kuri išplaukia lyginant visai skirtingas Jurašo ir Venclovos pažiūras į Lietuvos dabartį ir jos ateitį. Iš čia seka kita svar-

bi išvada, kad kaip carinės, taip ir sovietinės okupacijos sąlygose, sudarymas lietuvių tautos vieningo išsivadavimo fronto, kaip nebuvo galimas praėjusio, taip nėra galimas ir dabartyje, nežiūrint, kad, kaip carizmas taip ir bolševizmas siekia visos tautos sunaikinimą.

Toje šviesioje žveigiant į išsiviję vykstantį susiskaldymą, kuris su nemažesniu intensyvumu vyko prieškariniais laikais, nereikia suprasti kaip pasimetimą, piktą valią, agentų darbą, bet kaip istorinį būtinumą.

Lietuvos istorija nuo pat jos pradžios nebuvo vienyti, nes joje susidarė priešingos jėgos, kurios tęsiasi iki mūsų dienų. Po krikšto priedanga buvo naikinamas Lietuvos valstybingumas, tautinis sąmonėjimas ir baudžiavinės santvarkos įvedimas. Pakėlus kovą prieš visą keriopą pavergimą, teko atsikurti renesanso, humanizmo, reformacijos ir apšvietos amžiaus idėjas, kurios paruošė dirvą mūsų laikų Lietuvos demok-

ratiniams sąjūdziams.

Sie sąjūdziai buvo naikinami savų ir svetimų despotų, ypač žiauriai pasireiškė Stalino ir Hitlerio siautėjimo metu, bet jų išlikimas ir palengvas atsikūrimas detentės sąlygose turi nepaprastą reikšmę lietuvių tautos išlikimui ir jos išsilaivimui. Tik lietuvių tautos demokratiniams sąjūdziai gali atstatyti nutrauktus idėjinius ryšius su Vakarų demokratijomis, ypač su Amerika ir jos demokratine lietuvių išsivija, kas yra būtina lietuvių tautos atečiai.

Aiškindami demokratijos sąjūdzį reikšmę, neprivalome jos sutapatinti su socialistų, liaudininkų ar kitų partijų programomis, bet turėtume persikelti į senovės Judėjų ir Graikijų, kuriose gimė vakarietiškoji laisvo žmogaus samprata, vėliau humanizmo ir reformacijos atgaita ir padėta Vakarų demokratijai idėjiniam pagrindui. Čia surastume atsakymą, kodėl šios idėjos yra paveiklios ir pergalingos kovoje prieš įvairias despotijas ir totalitarizmą, bet toks aiškinimas peržengė mūsų rašinio ribas.

Iš šių dvasinių versmų, užsilikusių per amžius lietuvių tautoje ir vėliau papildomų tiesioginių ar per vertimus pasaulio klasikais, įskaitant ir rusų didžiąją literatūrą, galėjo išskirti Tomo Venclovos fenomenas, palidijęs savo poezija, mintimis ir asmenybe, lietuvių tautos nemarumą ir jos veržinąjį laisvę.

DR. V. KAVOLIO KALBA

Kaip minėjau dr. Kavolis kalbėjo antruoju, sulaukęs didžiausių ovacijų ir nustebinęs klausytojus savo intelektualine ežvalga į šios dienos Lietuvos problemas. Tai buvo viena iš didžiausių staigmenų šiame simpoziume, nes prelegentas savo analize išjudino suvažiavimą iš konservatyvios stagnacijos ir nutiesė metmenis atečiai.

Patį dr. V. Kavolio asmenybę nėra imponantiška. Žemės, vidutinio ūgio ir smulklaus sudėjimo. Nuo prašvitusio viršugalvio nuslinkę ilgi plaukai nesuteikė jo veidui profesoriškos išvaizdos. Jo kalboje dvel-

kė sunkokas stilius, kiek perkrautas terminologija, bet skambėjo tvirtai ir įtikinančiai. Jo kalbos rimbis ir intelektualinis orumas savotiškai užburė klausytojus, išstokiusius drąsios minties ir kitos tiesos. Pirmuoju tartu sakiniu sukaustė visos salės dėmesį ir neatleido iki paskutinio tarto žodžio.

Jo kalbos tema lietuvių intelektualinės kultūros deformacija, kas išvertus suprantamam kalbūn reikštų — tiesos klastojimas. Įžangoje apibūdinęs vykstantį Sovietijoje intelektualų pajungimą partijos tarnybai ir neišvengiamą tiesos klastojimą, prelegentas priėjo prie pačios intelektualios sąvokos nustatymo.

Pas mus įsisteisimo paprotys kiekvieną baigusį aukštųjų mokslus, akademiką vadinti intelektualu, kas neatitinka tiesai. Intelektualiniai kultūrai nepriklauso įvairių sričių specialistai, įsigiję doktoratus akademikai ir taptę dėstytojais universitetuose bei šiaip profesionalai.

Intelektualas peržengęs siaurą specialybės ribas ir nagrinėja visuotines reikšmes problemas. Jis kritiškai pervertina

esamą padėtį ir ieško alternatyvų jų sprendimui. Intelektualas neužsideda savo visuomenės ar tautos ribose, bet remiasi visos žmonijos patirtimi, nes mokslinė analizė reikalauja pasikartojančių patvirtinimų, idant galėtų atskirti pripažinamą nuo dėsningumo. Pagaliau intelektualas negali pasitenkinti vienu kritiku, nors ir tiksliausiu nusakytu, bet turi rasti sprendimą esamai padėčiai pakeisti. Tokia intelektualo paskirtis, palyginus su specialistais ar profesionalais, reikalauja iš jo plačiausio apsisikaitymo, didelės moralinės drąsos, orumo ir atsakomybės.

Apibūdinęs intelektualo sąvoką, prelegentas išskyrė dvi intelektualinės kultūros kryptis. Viena kryptis yra tradicinė, sto vinti esamos santvarkos ir kultūrinio bei dvasinio vertybių gynyboje. Šios krypties intelektualai yra kritiški, bet savo kritika tesiekia įvesti reformas, patobulinius ar prisitaikinius prie pakitėjusių sąlygų, kad sutvirtintų esamą santvarką ar sutvirtintų dvasines, kultūrinės vertybes.

(Bus daugiau)

NAUJENOSE GALIMA GAUTI H. TAMASAUŠKO LIETUVIŠKĄJĮ PAMARĮ

336 puslapiai su žemėlapiu ir paveikslais aprašo Pamarį, senosios gyvenvietės ir gamtą. 1,200 lietuviškų vietovardžių sąrašas. Knygos kaina \$6.00, minkštai viršelis.

Persiuntimui pašto reikia pridėti dar 50 centų.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

KNYGOS ANGLŲ KALBA

J. Jasminas, A KISS IN THE DARK. Pikantiškų ir intymų nuotykių aprašymai, paimiti iš gyvenimo. Lengvas stilius, gyva kalba, gražiai iliustruota. 150 psl. Kaina \$2.50.

Dr. Juozas B. Končius, HISTORY OF LITHUANIA. Lietuvos istorijos santrauka nuo pat senųjų amžių iki pokario metų. Vidutinio formato, 142 psl., kainuoja \$2.00.

Dr. Juozas B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT. Istoriniai DLK Vytauto bruožai, paliečiantys to laiko Lietuvos valstybės ir jos kaimynų istoriją. 211 psl. Kaina \$3.00. Kietais viršeliais \$4.00.

Dauguma šių knygų yra tinkamos dovanos įvairiomis progomis. Jas ir kitas knygas galima įsigyti atsiėmusius į Naujienas arba atsiėmusius čekį ar piniginę perlaidą.

NAUJIENOS

1739 South Halsted Street, Chicago, Ill. 60608

SKAMBINKITE DABAR Į VERTINTI JŪSŲ NAMĄ

ERWIN J.

MICHAELS

4637 So. Archer Ave.

(Prie 47-tos)

254-8500

MEMBER MES TAIP PAT PARDUODAME IR SUS CHICAGOS PRIEMIESCIUS VI-RELO 7,000 MIESTŲ JAV-SE PER R E L O

Išėjusi iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos ir krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapačinskis, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie dvasinį Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršeliais kaina 4 dol.

Juozas Kapačinskis, IŠEIVIO DALIA. Atsiminimai, Išeivio Dalia yra natūrali ankstesniųjų atsiminimų tęsia. Tai yra Amerikoje bei kuriančio ir patvariai įsikūrusio asmens istorija. Knyga gausiai iliustruota. 300 psl. Kaina 7 dol.

ČIKAGIETIS ĮSPODŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTŲ LIETUVŲ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naujakioje, Klaipėdoje ir Palangoje. Vaizdus aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką jai žmonės pasakė. 95 psl. \$1.50. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

M. Zolčenko, SATYRINĖS NOVELĖS. Genialaus rusų rašytojo 80 satyrinių novelių, 199 pusl., kaina \$2.

D. Kurašis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS. Autoriaus pastaboms neapgauna turistinio ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražiu stiliumi.

Prof. P. Pakarklis, KRYŽIUOJŲ VALSTYBĖS SANTVARKOS BRUOŽAI. 176 psl. dokumentuota istorinė studija apie prisų likimą. Kaina \$2.

Vincas Žemaitis, LIUBLINO UNIŲS SUKAKTIES PARAŠTJŲ. 84 psl. Kaina \$1.50.

Be ir kitų leidinių yra gausm

NAUJIENOS, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

atsiėmusius čekį ar piniginę perlaidą, arba užsakant paštą ir pridodant čekį ar piniginę perlaidą.

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI

YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozas Adomaitis - Dėdė Šerna asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir paskaityti gražią istoriją. Naujai atvykęs lietuvis galėtų žiemos ar vasaros pasisikaitymams nupirkti Antano Rūko parašytą VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMĄ - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradijusius kiekvieną, kas ji atsimena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jauniui, rašytojo ANTANO RŪKO lengvas, vaizdus, gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išsivijusių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozas Adomaitis - Šerno gyvenimo bruožai. Išeido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuolė bet kokių knygų toliau ir lentynose.

Aleksandras Pakalniškis, MES GRIZTAME. Įdomūs jaunų dienų atsiminimai ir įvykių bei vietų aprašymai, skaitomi kaip romanas. 367 psl. Kaina \$5.

A. Pakalniškis, METAI PRAEITYJE. Netolimų įvykių prisiminimai, ir laiko įvykių Lietuvoje ir Vokietijoje aprašymai, suskirstyti į 12 dalių, 296 psl., kaina \$5.

Dr. Kazys Grinulis, ATSIMINIMAI IR MINTYS. II tomas. Gražiai viršeliais, 338 psl. Kaina \$6.00. Minkštai viršelis \$5.00.

Pror. velt. Giržika, SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA. I dalis. 208 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršelis — \$2.00; II dalis, 223 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršelis — \$2.00.

Henrikas Tomas — Tamasauskas, LIETUVIŠKASIS PAMARYS. Pakalines ir Labuvas apskritys su įdomiais aprašymais, iliustracijomis ir dokumentacija. 336 psl., kaina \$5.

P. Kestūnas, TARP ŽALSYVŲ PALAPINIŲ. Tėjų dailių Lietuvos partizanų buities romanai. 292 puslapiai. Kaina \$3.

Janina Naronė, TRYS IR VIENA. Jaunystės atsiminimai. 170 psl.

M. Gudelis, POVLIS MILERIS. Biografijos bruožai. 223 puslapiai.

Knygas užsakant reikia pridėti 25 ct. pašto išlaidoms.

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. HA 1-6199

Taupykite dabar pas mus

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka didelius darbus. Pirmą, jie padeda jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar.

Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos dienos.

Išduodami Certifikatai, kurie neša iki

7 3/4%

palūkanų, priklausomai nuo idėtos sumos ir jos išėmimo.

Investavimo knygelės sąskaitos neša

5 1/4%

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais.

Tel. 421-3070

Išlaigos pietuose kiamas automobiliams pastatyti.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone 421-6100

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

As of December 1, 1977	pusei metų	\$18.00
Subscription Rates:	trims mėnesiams	\$30.00
	viename mėnesiui	\$3.00
In Chicago \$33.00 per year, \$18.00 per six months, \$10.00 per 3 months. In other USA localities \$30.00 per year, \$16.00 per six months, \$9.00 per three months. Canada \$33.00 per year; other countries \$34.00 per year.	Kanadoje:	
	metams	\$33.00
	pusei metų	\$18.00
	viename mėnesiui	\$3.50
20 cents per copy.	Užsieniuose:	
Nuo gruodžio pirmos d. Dienraščio kainos:	metams	\$34.00
	pusei metų	\$18.00
	viename mėnesiui	\$4.00
Chicagoje ir priemiestiuose:	Naujienuose eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienu Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. 421-6100.	
metams	\$33.00	
pusei metų	\$18.00	
trims mėnesiams	\$10.00	
viename mėnesiui	\$3.50	
Kitose JAV vietose:	Piguos reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.	
metams	\$30.00	

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Ar karūna sujungs vengrus?

Prezidentas Jimmy Carteris atiduodamas dabartinei Vengrijos vyriausybei milijonus dolerių vertą šv. Stepono karūną, pareiškė, kad pats svarbiausias šio žingsnio motyvas buvo taupumas. Amerikiečiai tos vertingos karūnos nesiekė, jos neieškojo ir nesirengė jos griebti karo eigoje. Jiems buvo žinoma šv. Stepono karūnos vertė, bet Europon pasiūstų Amerikos karių tikslai buvo kitoki, negu brangenybių ieškojimas ir grobimas. Amerikos kariams karūną atvežė ir įteikė patys Vengrijos kariai, visą karo metą atidžiai ją saugojo.

Vengrai pasitikėjo Amerikos kariais. Jie žinojo, kad amerikiečiai šv. Stepono karūnos nesunaikins, jos nenulupinės, brangenybių nelups ir pavojaus laikotarpi ją saugos. Vengrijos kariai prašė amerikiečius, kad jie, karui pasibaigus, atiduotų minėtą karūną legaliems Vengrijos administratoriams. Vengrai turėjo galvoti legaliai išrinktą Vengrijos vyriausybę ir jos paskirtus pareigūnus. Minėtą karūną amerikiečiai saugojo virš 30 metų. Tas saugojimas jiems brangiai kainavo. Ji buvo laikoma Fort Knox rūsyje, kur laikomos Amerikos auksos atsargos. Kiekvienam aišku, kad saugojimas yra brangus, reikia prižiūrėti sandėlius, reikia mokėti sargams. Reikia turėti ir apdraudą, kad kartais ir labai stropiai saugomos vertybės nedingtu.

Prezidentas Carteris dabojo, kad būtų apkarpytos visos bereikalingos valstybės išlaidos. Jis pasiteiravo, kuriais sumetimais buvo išleidižiamos gana stambios sumos saugoti turtui, kuris nepriklausė amerikiečiams ir kurį teks atiduoti vengrams. Ar tai buvo tik vienintelis prezidento Carterio motyvas šiai brangenybei atiduoti, tuo tarpu mes nežinome. Labai dažnai atsakingi valstybės vyrai paskelbia vienus motyvus, o apie svarbesnius savo nutarimų motyvus nutyli. Apie juos gyventojai sužino žymiai vėliau, negu oficialūs motyvai paskelbiami. Vertėtų kreipti ypatingą dėmesį į sekretoriaus Cyrus R. Vance didelį norą tą karūną galimai greičiau atiduoti vengrams. Sekretorius gali turėti tikslesnių žinių ir būti geriau informuotas, negu pats prezidentas. Sekretorius pilniausiai pritarė šv. Stepono karūnos atidavimui, jis specialiai iš Briuselio išskrido į Budapeštą, kad būtų

tos karūnos atidavimo liudininkas. Jis norėjo parsivežti vengrų pasirašytą dokumentą, kad parūna amerikiečių jiems grąžinta

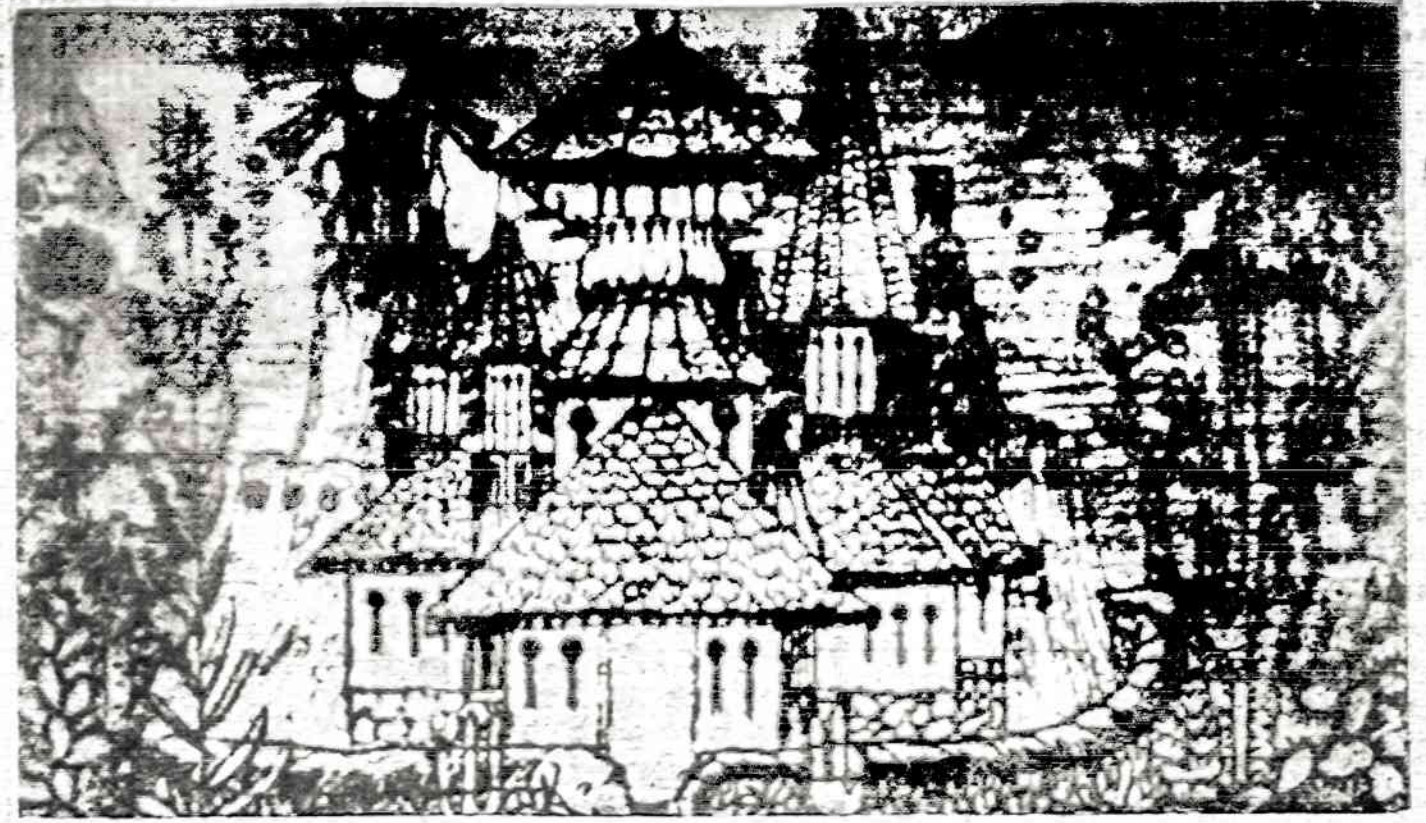
Ta karūna, būdama Fort Knox sandėliuose, Amerikai nenešė jokios naudos. Tikrumoje, kiekvienai krašto administracijai ji kėlė bėdas ir rūpesčius. Vos pasikeisdavo krašto administracija, tuojau visa eilė prašymų ir reikalavimų atėdavo iš vengrų. Labiausiai jos reikalavo komunistinė Vengrijos vyriausybė. Jie netikėjo į šv. Steponą, jiems nerūpėjo jo atlikti darbai, bet jie nenustatė bombarduoti kiekvieną administraciją naujais reikalavimais grąžinti karūną. Jei kuris prezidentas atsisakė daryti tai, tai jį niekindavo ir šmeiždavo. Jie aiškinosi, kad Vengrija neturi žmonių laisvai rinktos vyriausybės, tai negali atiduoti. Pralaukta 30 metų, o Vengrijoje kaip nebuvo, taip ir nėra laisvai piliečių rinktos vyriausybės. Vengriją valdo sovietų karo jėgų primesta komunistinė valdžia. Teisybė, Vengrijos vyriausybė nėra tokia žiauri, kokia yra Rusijos arba rusų pavergtiems kraštams primestos vyriausybės, bet vis dėlto ji yra komunistinė ir kraštą valdo policijos ir karo jėgų pagalba.

Maždaug prieš tūkstantį metų, apaštalo Adalberto sūnus Steponas tapo vengrų karaliumi. Tais laikais Vengrijai grėsė didelis pavojus. Vengriją norėjo pavergti vokiečiai, čekai, bulgarai ir kiti vynuogės, rugių ir obuolių auginusiai ir ramiai gyvenusiai vengrų tautai. Ne vieną kartą dideli vengrų žemės plotai būdavo atplėšti, jos gyventojai prievartaujami ir išnaudojami. Karalius Steponas pajėgė visus vengrus apjungti ir išmokyti, kaip reikia įsiverželiams atsispirti. Karalius Steponas buvo paskelbtas šventuoju, nes jo valdymo laikotarpis buvo pats našiausias. Vengrai turėjo duonos, mėsos ir vyno. Jie pramokė džiaugtis šiomis dovanomis, kūrė dainas, grojo smulkais ir darbą baigė, pasilinksmindavo. Karaliaus Stepono valdymo laikotarpis buvo pats laimingiausias visoje vengrų tautos istorijoje.

Šiandien Vengrija yra labiau išnaudojama, negu bet kuriame savo praeities laikotarpyje. Sovietų karo jėgos išžudė gабesnius vengrų karo vadus, sušaudė jų premjerą, kalino dvasiškius ir vežė į Rusijos gilumą viską, ką tiksliai jie pajėgė atimti. Net žiaurieji vengrai komunistai negalėjo pakęsti sovietų karo jėgų ir policijos grobių bei apiplėšimų, vykdomy vengrų žemėje. Vengrijoje pradėjo stiprėti prieš okupantą ir jo pastatytus kvailingus pasipriešinimas. Nieko sovietų valdžia taip nebijo, kaip gyventojų tarpe augančios neapykantos ne tik rusams, bet ir visai sovietinei sistemai. Po Lenkijos karo jėgų pasipriešinimo, okupantas leido Vengrijos komunistams šiek tiek sušvelninti kraštui primestą neštą.

Ar kartais šv. Stepono karūnos grąžinimas neapjungė vengrų tautos laisvės kovai, kaip savo laiku juos apjungė karaliaus Stepono žodis ir žodį sekęs pavyzdinis elgesys? Gal sekretorius Vance turi tikslesnių informacijų apie vengrų nuotaikas, negu mes. Karaliaus karūna, tai ne karalius, bet kartais simbolis turi didelės stumiamos galios. Gali turėti svarbos ir faktas, kad tą karūną grąžino amerikiečiai, raginantieji visus kovoti už pagrindines teises.

Kaip karūnos grąžinimas paveiks Vengrijos vengrus, tuo tarpu nežinome. Kiek tai liečia užsienyje gyvenančius vengrus, tai grąžinimas juos suskaldė, bet nesujungė. Grąžinimas skaldo ne tik vengrus, bet ir visą laisvąjį pasaulį. Net ir karūną nuvežusioje 25 vengrų delegacijoje nebuvo vieningos nuomonės. Tiksliai netoli ma ateitis parodys, kuris spėjimas buvo tikras: sekretoriaus Vancės, ar pasisakiusių prieš karūnos atidavimą komunistinei Vengrijos valdžiai.

Jo sumanytai operai Jūratė

M. K. Čiurlionio dekoracijos eskizas

Pastabos iš tolo

(Tęsinys)

Su Lietuvos atstovu dr. S. Bačkiumi, Vilko pirmininku dr. K. Valiūnu, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininku inž. Br. Nainiu ir "Baltic Human Rights Rally" komiteto pirmininku Viktoru Naku pakalbėti turėjau progos to "Rally" — Jaunimo Žygio Washingtonne metu — 1977 m. rugsėjo 24 d. Apgailestauju, kad dėl svarbių priežasčių tą dieną Washingtonne negalėjo atvykti Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis, su kuriuo taip pat pirmoje eilėje būčiau turėjęs pasikalbėjimą. Gerai bent tiek kad nors ir pripuolamai (greičiausiai tai muzika (kompozitoriaus Al. Jurgučio) dėka, turėjau progos susipažinti su dr. K. Bobeliu atstovaujanciu Altos V-bos nariu inž. J. Talandžiu. Kai nusistačiau rekorduoti (magnefono juostelėn) pasikalbėjimus — minioje negalėjau atpažinti inž. J. Talandžio, kuris, neabejoju, būtų neatsisakęs pareikšti savo nuomonę, kad ir labai trumpai (kaip ir visi kiti) apie "Žygį", arba ir kiek daugiau... Nepasisekė man "padaryti" pasikalbėjimą su dr. K. Bobeliu net ir ta proga, kai jis lankėsi Los Angeles gruodžio 11 d. naujojo Lietuvos konsulo "pristatymo" iškilmėse. Tiesa, turėjau progos su juo susipažinti ir kad ir trumpai išgirsti jo nuomonę kai kuriais aktualiais klausimais — labai trumpai. Gal ir gerai, nes jo labai ribotas viešnagės laikas, paskui net keli pranešimai apie Biogradą konferenciją — nebūtų davę laiko ilgesniam pasikalbėjimui. Būtų reikėję pasitenkinti keliais klausimais ir gal, labai apibendrintais, neilgesniais atsakymais. Dabar, po tokios "ne sėkmės" su dr. K. Bobeliu, jau

esu "užplanavęs" vykti Čikagon ir... jį "išstardyti" visa eilė klausimų, kurių dabar jau net ne vienas iškilė po jo lankymosi Bigrade, kaip tai daroma populiarioje TV programoje "Meet the Press" — bent "mini".

Vietiniai (Los Angeles) mano pašnekovai buvo inž. A. Mažeika — Tautinės S-gos Centro čia perkėlimo proga, bei O. Razutienė — jos vadovaujamo jaunimo ansamblio "Spindulys" grupės išvykos Europon palydėjimo (jau lėktuvui užiant) aerodrome, atsisveikinimo momentą rekorduojant. Pirmasis buvo ilgakas, antrasis — idomėnis (sprendžiant apie publikos pasisakymą) dėlto, kad buvo pateikta išpūdziai ypaciai tik kurie skrenda lėktuvu pirmą kartą iš viso ir dargi tokion tolimon kelionėn.

Pagal "protokolą", žinoma, turėčiau sakyti, kad svarbiausiu, laikraštiniško pasikalbėjimu reikėtų vertinti pasikalbėjimą su Lietuvos atstovu dr. S. Bačkiumi. Betgi to negalėjau dabar tvirtinti, nežinrnt, kad tas pasikalbėjimas (rugsėjo 23 d. Washingtonne, D. C.) buvo labai produktyvus (mano požiūriu), net labai korektiškas, santūrus, diplomatiškas ir informacinis. Ne sileidžiant į joks pasikalbėjimo "plonybes" — kiek tai liečia mudviejų tą pasikalbėjimą, mano "hat of" — kaip prieš asmenį ir kaip prieš diplomata — Lietuvos atstovą, dr. S. Bačkį.

Mano "stambiausiu" laikau pasikalbėjimą su Lietuvos generaliniu konsulu Anicetu Simučiu, Los Angeles aerodrome — jam vos tik atvykus dalyvausti.

Kauno valdas iš Aleksoto

A. ČECHOVAS

Priešai

(Tęsinys)

— Be reikalo, daktare, jūs su manim kalbate tokiu tonu. — pasakė Aboginas, vėl paimdamas daktarą už rankovės. — Dievas su jumis su tryliktoju tonu. Jūsų valia prievartauti aš neturiu nei kokios teisės. No rite — važiuokite, nehorite — Dievas su jumis, bet aš ne į jūsų valią kreipiuos, o į jausmą. Jauna moteris miršta. Dabar, jūs kalbate, jūsų sūnus mirė, kam gi kitam, kaip ne jums suprasti mano siaubą?

Abogino balsas virpėjo dėl jaudinimosi; šiame virpėjime ir tone buvo žymiai daugiau jūkinamumo, negu žodžiuose. Aboginas buvo nuoširdus, bet pažymėtina, kurias frazes jis bekalbėjo, jos visos išeidavo iš jo dirbtinės, bedvasės, ne vietoje prazystancios, ir tarsi net užgaudiodavo ir daktaro buto orą, ir kažkur mirštancią moterį. Jis ir pats tarsi jautė, o dėl to, bijodamas būti nesuprastas, visomis jėgomis stengėsi pridėti savo balsui minkštumo ir švelnumo, kad įveiktų jėi ne žodžiais, tai nors tono nuosirdumu. Aplamai frazė, kaip bebūtų ji graži ir gili, veikia tiksliai abejingas, bet ne visados gali patenkinti tuos, kas laimingas arba nelaimingas; nes aukščiausia laimės arba nelaimės išmėška yra dažniausiai tylėjimas; įsimylėję vienas antrą supranta geriau, kai tyli, o karšta, aistringa kalba, pasakyta prie kampo, veikia tiksliai pašaliečius, mirusiojo gi našlei ir vaikams ji rodosi šalta ir menka.

Kirilovas stovėjo ir tylėjo. Kai Abakinas pasakė dar keletą frazių apie aukštą daktaro pašaukimą, šau! apie pasiaukojimą ir kt., daktaras paniūriai paklausė:

— Ar toli važiuoti?
— Kažkas apie tryliką — keturiolika verstų.
— Mano puikūs arkliai, daktare! Duodu jums gerbės žodį, kad pirmyn ir atgal jus pristatysiu per valandą. Tikliai per valandą!

Pastarieji žodžiai paveikė daktarą stipriai, negu rėmimasis žmogaus meile ir daktaro pašaukimu. Jis pagalvojo ir pasakė atsidusdamas:

— Gerai, važiuokime!
Jis skubiai, jau tikru žingsniu nuėjo prie savo kabineto ir kiek palaukęs sugrįžo ilgam surdute. Smulkii žingsneliu šalia jo eidamas ir koja braukdamas, nudžiūgintas Aboginas padėjo jam užsivilkti palatą ir kartu su juo iėjo iš namo.

Kieme buvo tamsu, bet šviesiau, negu prieškambarį. Tamsyje jau aiškiai ryškėjo aukšta, gumtelėjusi daktaro figūra su ilga siaura barzda ir su erelio nosim. Abogino be blyškaus veido dabar buvo matoma didelė galva ir maža studento kepuraitė, vos pri-dengianti viršugalvį. Šalikas baltavo tikliai priešaky, užpakaly gi jis slėpėsi už ilgų plaukų.

— Tikėkite, aš sugebėsiu įvertinti jūsų didžiandvysybę. — burbėjo Aboginas, sodindamas daktarą į puskarietę. — Mes skubiai nurūksime. Tu gi, Luka,

balandėli, važiuok kiek galima greičiau! Pradėk!

Veikimas važiuo smarkiai. Iš pradžių tėsėsi eilė paniūrių pastatų, stovėjusių pagal ligininės kiemą; visur buvo tamsu, tikliti kiemo gilumoje iš kažkieno lango pro gelii darželį veržėsi ryški šviesa, ir liginės korpuso viršutinio aukšto trys langai išrodė blyskesni už orą. Paskui puskarietė įvažiuo į tirštą patamsį; čia kvepėjo grybų drėgmė ir buvo girdimas medžių šnabždesys; varnos, ratų triukšmo pabudintos, sukrabždėjo lapuose ir sukėlė nerimastingą, gailų riksmą, tarsi žinotų, kad mirė daktaro sūnus, o Abogino žmona serga. Bet štai suraibuliavo atskiri medžiai, krūmai; mūrtiniai šmėkstelėjo tvenkinys, ant kurio miegojo dideli juodi šešėliai, — ir puskarietė įsiriti į glotnią lygumą. Varnų riksmas girdimas kurčėiai, toli užpakaly ir greit visai nutilo.

Veik visą kelią Kirilovas ir Aboginas tylėjo. Tikliti kartą Aboginas giliai atsiduso ir pramurmėjo:

— Kankinanti būsen! Niekados taip artimųjų nemylti, kai tuomet, kai rizikuoji jų netekti. Ir kai puskarietė tyliai važiuo per upę, Kirilovas staiga krūptelėjo, tarsi jį išgąsdino vandens plauk-sėjimas, ir sujudojo:

— Paklauskite, paleiskite mane. — pasakė jis ilgesingai. — Aš pas jus vėliau atvažiuosiu. Man tikliti feldšerį pas žmoną pasiųsti. Juk jinai viena.

Aboginas tylėjo. Puskarietė linguodama ir beldama į akmenis, pravažiavo smėlingą krantą ir nusirito toliau. Kirilovas suimerio ilgesy ir pažvelgė aplinkui save. Užpakaly pro menką žvaigždžių sviesą buvo matomas kelias ir prieblandoje dingstantieji pakėlus gluosniai. Dešinėje gulėjo lyguma, tokia pat lygi ir beribė, kaip dangus; toli ant jos čia ir ten, matyt, durpų balose degė blankūs žiburėliai. Kairėje, lygiagrečiai keliui, tėsėsi kauburys, garbiniuotas dėl smulkių krūmelių, o ant kauburio nejudomas stovėjo didelis pūsmėnulis, raudonas, iš lengvo klotas ruku ir apsuptas mažais debesėliais, kurie, matyt, stebėjo jį iš visų pusių ir saugojo, kad jis nenuėitų.

(Bus daugiau)

1 - NAUMENKO, CHICAGO 4, ILL. - SATURDAY, JANUARY 7, 1934